

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Barn- och ungdomsförvaltningen
Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Riktlinje

Beslutande instans: Barn- och
ungdomsnämnden

Datum för beslut: 2020-MM-DD

Diarienummer: 2021.031 BUN

Gäller för: Barn- och ungdomsförvaltningen

Giltighetstid: Tills vidare

Revideras senast: 2022-12-31

Dokumentansvarig: Planeringsstrateg

ALINGSÅS
KOMMUN

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
2	Lägesbild.....	3
3	Förebyggande arbete.....	3
4	Förhindrande arbete.....	4
5	Samverkan.....	5
6	Åtgärder Barn- och ungdomsförvaltningen.....	6
7	Källförteckning.....	7

1 Inledning

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Det finns framförallt tre olika våldsbejakande extremistmiljöer. Dessa är den autonoma miljön, vit makt-miljön och den islamistiska extremistiska miljön.

Den autonoma miljön och vit makt-miljön kan placeras i varsin ände på en traditionell politisk skala för att på ett enkelt sätt illustrera vissa av miljöernas politiska ståndpunkter. Samtidigt är ingen av de två miljöerna hemmahörande i en politisk skalplacering där ett demokratiskt politiskt system beskrivs, eftersom båda miljöerna underkänner demokratin och använder sig av odemokratiska medel i kampen för det samhälle de uppfattar som idealt

Även inom den våldsbejakande islamistiska extremismen underkänns demokratin legitimitet och rättssamhället som apparat för att upprätthålla styrelseskicket. Rättssamhället ska enligt ideologin vara styrt av religiösa lagar som rimmar med den egna tolkningen av islam. (DS 2014:4 sid 40-41).

Enligt Säkerhetspolisens årsrapport från 2016 utgör dock den våldsbejakande islamismen det största hotet mot svensk säkerhet.

Från och med den 1 januari 2018 finns ett Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet. Centret ska från i huvudsak kriminalpolitiska utgångspunkter stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism på nationell, regional och lokal nivå. Centret ska bl.a. utgöra en stödjande och samordnande kraft i arbetet mot våldsbejakande extremism, och bidra till att utveckla det viktiga arbete som sker på kommunal nivå.

Centrets arbete föregicks av den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18) som mellan 2014–2017 hade uppdraget att stärka det förebyggande arbetet och förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell regional och lokal nivå. Samordnaren viktigaste uppdrag var att ge stöd till kommunerna i att utveckla sitt lokala förebyggande arbete.

Flera myndigheter har även utvecklat sitt förbyggande arbete och tagit fram vägledning och handböcker för olika personalgrupper.

För barn- och ungdomsförvaltningen finns tydliga kopplingar till arbetet att förebygga våldsbejakande extremism i skollagen.

I kap 1 4§ i skollagen framgår det att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I 5§ står även att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Även barnkonventionen sedan 1 januari 2020 svensk lag och reglerar barnens rättigheter, artikel 13 beskriver bland annat barns rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter. Artikel 19 beskriver även att barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

Nedan följer en beskrivning av barn- och ungdomsförvaltningens arbete i Alingsås.

2 Lägesbild

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för förskoleverksamhet, pedagogisk omsorg, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Verksamheterna styrs genom skollag, förordningar, läroplaner och allmänna råd samt kommunens mål och riktlinjer.

Barn- och ungdomsnämnden är huvudman för alla kommunala förskolor och grundskolor och har tillsynsansvar över fristående dagbarnvårdare, förskola och fritidshem. Skolinspektionen har tillsynsansvar över kommunala och fristående grundskolor.

I Alingsås finns det 30 stycken kommunala förskolor och 17 stycken kommunala grundskolor. Under läsåret 20/21 beräknas barn och elevunderlaget i verksamheten uppgå till ca 4450 elever i grundskola och ca 1740 barn i förskola.

Barn och ungdomsförvaltningen utifrån visionen "Lust att lära". (Genom systematiskt arbetssätt ser vi alla, ger alla en tillhörighet och låter alla bli sedda. Det ger en god grund för att upptäcka individer i riskzonen gällande våldsbejakande extremism.)

3 Förebyggande arbete

Inom barn- och ungdomsförvaltningen arbetar Barn- och elevhälsan förebyggande och hälsofrämjande och skapa förutsättningar för barn och elevers lärande.

Barn- och elevhälsan ska bidra till skapande av miljöer som främjar barns och elevers lärande, utveckling och hälsa samt stödja dem i utveckling mot utbildningens mål.

Barn- och elevhälsan ska ha ett främjande perspektiv vilket innebär frisktänkande i stället för risktänkande. Ett förebyggande fokus ligger på stödjande miljöer och relationer mer än fokus på problem, brister och sjukdom. Det innebär också att se styrkor, förmågor och möjligheter. Barnets/elevens behov av stöd ska relateras i första hand till förskolans/skolans organisatoriska nivå, den generella. Därefter på gruppnivå vilket innebär klass/grupp eller årskurs. Stödet kan även ges på individnivå.

Varje år gör skolorna en verksamhetsuppföljning där skolans nuläge analyseras och utvecklingsområden pekas ut. Analyserna utgår ifrån det underlag som finns ifrån det gångna året t.ex. resultat på nationella prov, betygsstatistik, trivselenkät, hälsosamtal, skolans egna enkäter, analys av åtgärdsprogram och särskilt stöd. Det är rektor som leder och fördelar analysarbetet, där all personal deltar utifrån sin kompetens. Elevhälsans kompetens gör att de är särskilt viktiga i att identifiera elever i riskzon för våldbejakande extremism.

Gällande frånvaro arbetar även förvaltningen utifrån en handlingsplan att öka närvaro i grundskola och grundsärskola; [att främja närvaro och följa upp frånvaro](#).

Ett av skolans viktigaste verktyg för att förebygga våldsbejakande extremism är Plan mot diskriminering och kränkande behandling. Varje skola är skyldig att årligen, i samverkan med eleverna, upprätta en sådan plan.

I det förebyggande arbetet ingår även att vara uppmärksam på de symboler och klotter som kan peka våldsbejakande aktivitet. Det gäller inte enbart på fysiska platser, utan likväl i mobiltelefoner eller annan IT-utrustning.

4 Förhindrande arbete

Inom förvaltningen arbetar elevhälsan med ett hälsofrämjande och ett förebyggande förhållningssätt. Det hälsofrämjande arbetssättet innebär bland annat insatser i syfte att skapa en förskola/skola som ger organisatoriska förutsättningar för såväl barns, elevers som personals möjligheter till lärande, utveckling och välmående.

Arbetet utgår från ett salutogent perspektiv, d.v.s. utgår från det friska, att stärka eller bibehålla barnens och elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande genom att skapa lärmiljöer som främjar barnens och elevernas lärande, utveckling och hälsa. För detta krävs en regelbunden kartläggning och analys av mönster och samband. I matrisen nedan redovisas hälsofrämjande respektive förebyggande insatser

Det förebyggande arbetet innebär att förebygga ohälsa och hinder i lärandet. Arbetet börjar med att identifiera och kartlägga faktorer som utgör risker för olika former av ohälsa eller hinder i lärandet. Det behöver göras på individ, grupp och organisationsnivå. Genom att analysera riskerna underlättas planeringen av förebyggande insatser. Samverkan med skolpersonal är av stor vikt för att förstå både styrkor och risker som finns i den specifika lärmiljön.

Barn-/elevhälsans inriktning	Hälsofrämjande insatser	Förebyggande insatser
Generella insatser på grupp- eller organisationsnivå	<ul style="list-style-type: none"> - Förskolan/skolan som lär- respektive omvårdnadsmiljö - Organisationsklimat - Ledningsstöd - Värdegrundsfrågor. 	Tidig identifiering och upptäckt samt insatser då barn/elever exempelvis uppvisar <ul style="list-style-type: none"> - tidiga normbrytande beteenden - frånvaro - svårigheter i kamratrelationer
Särskilda insatser på individnivå	Utarbetande av åtgärdsprogram /handlingsplan i samarbete med lärare/arbetslag i syfte att undanröja det som hindrar barnet i dess lärande och utveckling. Stöd till lärare/arbetslag t.ex. handledning/konsultation.	Utredningar utifrån frågeställningen om barnet/eleven är i behov av särskilt stödinsatser.

5 Samverkan

BUS, barn – ungdom – samverkan

BUS – Barn-Ungdom-Samverkan har funnits sedan 2000 och är en samverkan mellan Barn- och ungdoms-, Kultur- och utbildnings- och Socialförvaltningen. Med stöd av folkhälsomedel fick Stöd- och behandlingsenheten i uppdrag av BUS ledningsgrupp att under några månader på höstterminen göra en kartläggning av hur man kan öka närvaron i skolan. Sollebrunns skola valdes ut och man fokuserade på elever som hade lite frånvaro, som precis börjat skola från någon lektion eller som hade flera sena ankomster.

Effekten av denna riktade insats blev mycket god. Vårdnadshavarna och eleverna fick en positiv upplevelse av att någon utifrån också såg de bekymmer både de och skolan kände och de var också mycket positiva till frågorna som ställdes.

SamTidigt – Alingsåsmodellen

Alingsåsmodellen är en samverkansmodell framtagen mellan barn- och ungdomsförvaltningen och socialförvaltningen. Syftet är att när det uppstår komplicerade situationer kring barn och ungdom, ska modellen stödja och utveckla en samverkan som bygger på ett helhetsperspektiv kring hela individens vardag genom ett systemteoretiskt förhållningssätt. Stödet ska genomföras på ett systematiskt sätt i samarbete mellan skola och socialtjänst.

Samverkansmodellen har åter tagits i bruk efter att ha varit vilande tidigare läsår. Modellen finns på 7-9 skolorna.

Samordnad individuell plan, SIP

Sip ligger under Närvårdssamverkan och har gemensamma riktlinjer för kommunerna och regionen i Västra Götaland om samverkan avseende barn och ungdom med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik. Riktlinjerna bygger på samverkan och gemensamt nätverksmöte mellan den barnet/vårdnadshavare och de professionella inom skola, primärvård, socialtjänst, BUP, habilitering och andra samhällsaktörer. Mer information om SIP finns att ta del av på [denna sida](#).

6 Åtgärder Barn- och ungdomsförvaltningen

Här följer en sammanfattning av de åtgärder som Barn- och ungdomsförvaltningen genomför för att de centrala riktlinjerna mot våldsbejakande extremism uppnås. Svaren är uppdelade utifrån tre nivåer.

Nivå 1. Generella förebyggande insatser

På en övergripande nivå inom förvaltningen handlar mycket om att höja medvetenheten i våra verksamheter. Varje skola behöver identifiera sitt behov och lokala förutsättningar. Varje skola behöver även tydligare väva in våldsbejakande extremism i plan mot diskriminering och kränkande behandling. I arbetet finns även ett behov av att identifiera de åldrar som är mest utsatta, fokus bör till att börja med läggas på de äldre årskurserna.

Under 2016 introducerades en handlingsplan mot väpnat våld, i samband med att handlingsplan och informationsfolder publicerades hölls utbildningspass för all personal i förskola, fritidshem och grundskola. Arbetet går hand i hand med arbetet mot den våldsbejakande extremismen.

Inom förvaltningen arbetar även Elevhälsan löpande med förebyggande insatser så som att bevaka frånvaro i skolan. Genom att arbeta med trivsel/trygghet, närvaro och möjligheter för alla elever att nå måluppfyllelse minskar riskerna för våldsbejakande extremism. Förvaltningen arbetar med systematik att följa varje elev så att rätt insatser erbjuds.

Samverkansnätverk mellan olika förvaltningar och aktörer så som SIP och SamTidigt behöver prioriteras och fortsätta genomföras löpande.

Nivå 2. Specifika förebyggande insatser

SAMLA, närvårdssamverkan mellan Lerum och Alingsås, syftar till att ge tidigt samordnade insatser till barn i ett 6-18 års perspektiv vid lindrig psykisk ohälsa. Det är en närvårdssamverkan där skola, socialtjänst och vårdcentral samverkar runt barnet. SAMLA är ett projekt med medel från Skolverket och Socialstyrelsen för TSI, tidigt samordnade insatser. Läs mer på [denna sida](#).

Nivå 3. Individinriktade insatser

Gällande individinriktade insatser är uppföljning av elevers frånvaro den viktigaste åtgärden för att förhindra den våldsbejakande extremismen. Förvaltningen har en rutin för att öka närvaron i skolan.

I och med det digitala närvarosystemet inom grundskolan sker även en automatisk korrespondens ut till vårdnadshavare om en frånvaro registreras för elev på lektionen.

7 Källförteckning

Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser DS 2014:4

Samordnad individuell plan, SIP

<https://skr.se/halsasjukvard/kunskapsstodvardochbehandling/samordnadindividuellplansip.samordnadindividuellplan.html>

Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/sveriges-strategi-mot-terrorism-och-arbete-mot-valdsbejakande-extremism/forebygga-valdsbejakande-extremism-och-terrorism/>

Center mot våldsbejakande extremism

<https://www.cve.se/>

SAMLA

<https://www.vardsamverkan.se/organisation/delregionalvardsamverkan/samla/>